

Τσαλαπετεινός (*Uryza erythrorhynchos*)

Της Ελένης Σαραντίτη*

Για να θυμόμαστε και να εξακολουθούμε να αγαπούμε και να φροντίζουμε τα όμορφα και σπουδαία πλάσματα του όμορφου και σπουδαίου αυτού κόσμου

Διηγείται ο Ρωμαίος σοφιστής και δάσκαλος της ρητορικής, Κλαύδιος Αιλιανός (170-235) ότι κάποτε ο τσαλαπετεινός ήταν άνθρωπος. Πριγκιπόπουλο. Αγαπούσε δε τόσο τους γονείς του ώστε όταν εκείνοι πέθαναν, έσχισε την κοιλιά του και τους έβαλε μέσα πεθαίνοντας κι ο ίδιος. Ο ήλιος όμως είδε τον σεβασμό του βασιλόπουλου και είπε κι έγινε το πανώριο αυτό πουλί με την χρωματιστή κορώνα στο κεφάλι, ώστε όλοι να θυμούνται αυτή την πράξη λατρείας προς τους γονείς. Άλλοι πίστευαν πως το λοφίο είναι δώρο του βασιλέα Σολομώντα τον οποίο δρόσισε με τα φτερά του μέρα με κάψα. Στην αρχαία Αίγυπτο και στην Μινωική Κρήτη θεωρείτο ιερό πτηνό. Ανέκαθεν κοντά στον άνθρωπο, είναι από τα πουλιά που οι λαοί στους μύθους και τις παραδόσεις τους τίμησαν ιδιαίτερα.

Η αναφορά στον ωραίο πρίγκιπα γίνεται διότι μόλις τον συνάντησα στο πάρκο. Πρώτα άκουσα τον κελαηδισμό του. Μαλακός: Μια σειρά φλουταριστών, διαδοχικών ουπ-που, που ακούγονται από μακριά. Κελάδημα γνώριμο, σκέφθηκα κι ευθύς εκείνος παρουσιάστηκε. Βάδιζε διστακτικά ενώ η λάμψη των χρωμάτων του φώτιζε το δειλινό. Μια αστραπή εμπρός στα πόδια μου, ύπαρξη μαγική.

Φιγούρα χαρακτηριστική και ανέκαθεν αγαπημένη-ιδιαιτέρως στον αγροτικό κόσμο μιας και στις επιλογές της τροφής του είναι έντομα βλαβερά στις καλλιέργειες. Πόσες φορές δεν με συντρόφευε στο αμπέλι μας, ή στο μπουστάνι όπου με τους ήχους των καρπουζιών καθώς ωρίμαζαν, ακουγόταν και το λάλημά του: ουπ-που, ουπ-που. **Πο πο πο... εποποι** για τους αρχαίους κωμικούς. Έποψ για τους προγόνους μας. Αγριοκοκκοράκι, Εποπάς, Κουκλοπετεινός, Παρδαλόπτερος, Κατσουλοπετεινάρο, Ξυλοκόκκορας, Πουπούξιος, Κουκουτίκουλι, μερικά από τα ονόματα με τα οποία απαντάται στον ελλαδικό χώρο. Ονομαστός δρομέας, αλλάζει συνεχώς κατευθύνσεις και όταν ανυψώνεται οι κινήσεις του είναι κυματιστές με τις φτερούγες ανοιχτές μοιάζει με πελώρια πεταλούδα.

Ο Τσαλαπετεινός περιγράφηκε το πρώτον από τον Σουηδό φυσιοδίφη Κάρολο Λινναίο. Στην πατρίδα μας εμφανίζεται με τα χελιδόνια και σχεδόν μαζί τους μας αποχαιρετά. Αγαπά τις ανοιχτωσιές αν και τελευταίως τιμά και τις αστικές περιοχές.